

COUNTING THE JEWISH PEOPLE

(1) במדבר פרק א

(א) וַיְדַבֵּר יְקֹנָק אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֵהָל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנַי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם מִצְרַיִם לֵאמֹר: (ב) שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֹתֵם לְבֵית אֲבֹתְכֶם בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת כָּל זָכָר לְגִלְגֻלְתְּכֶם: (ג) מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצָבָאתְכֶם אֶתְּהָ וְאֶהְרֹן:

(2) רש"י במדבר פרק א פסוק א

מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה, כשיצאו ממצרים מנאן, וכשנפלו בעגל מנאן לידע מנין הנותרים. כשבא להשרות שכינתו עליהן מנאן. באחד בניסן הוקם המשכן, ובאחד באייר מנאם:

(3) שמות פרק ל

(יא) וַיְדַבֵּר יְקֹנָק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (יב) כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְפִקְדֵיהֶם וְנָתַנוּ אִישׁ כְּפָר נַפְשׁוֹ לִיקְנֹק אֹתָם וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בְּפִקְדֹת אֹתָם:

(4) תלמוד בבלי מסכת ברכות דף סב עמוד ב

+ שמואל א' כ"ו+ אם ה' הסיתך בי ירח מנחה אמר רבי אלעזר: אמר ליה הקדוש ברוך הוא לדוד מסית קרית לי? הרי אני מכשילך בדבר שאפילו תינוקות של בית רבן יודעים אותו, דכתיב + שמות ל' + כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו וגו'. מיד + דברי הימים א' כ"א+ ויעמד שטן על ישראל, וכתיב + שמואל ב' כ"ד+ ויסת את דוד בהם לאמר לך מנה את ישראל.

(5) [רבינו] בחיי שמות פרק ל

וגלה לך הכתוב כי העם הנפרט במנינו כל אחד לגלגלותם, הנה הוא מושגח מבעל ההשגחה יתעלה וכל מעשיו נפרטין לפניו ואז יחול הנגף, מה שאין כן בתחלה שהיה ענינו נמשך בכלל הרבים, אבל עתה בהיות כל יחיד ויחיד וכל מעשיו נפרטין אי אפשר מבלתי עונש וכענין שהשיבה השונמית לאלישע: (מלכים - ב ד, ג) "בתוך עמי" וגו', כלומר איני רוצה שתתפלל בשמי לפני המלך

(6) תלמוד בבלי יומא דף כב עמוד ב

ואם היו שניהן שוין הממונה אומר להם הצביעו וכו'. תנא: הוציאו אצבעותיכם למנין. ונימנינהו לדידהו! - מסייע ליה לרבי יצחק, דאמר רבי יצחק: אסור למנות את ישראל אפילו לדבר מצוה, דכתיב + שמואל א' יא+ ויפקדם בבזק. ... אמר רבי אלעזר: כל המונה את ישראל עובר בלאו, שנאמר + הושע ב+ והיה מספר בני ישראל כחול היס אשר לא ימד. רב נחמן בר יצחק אמר עובר בשני לאוין שנאמר לא ימד ולא יספר.

(7) רש"י דברי הימים א פרק כז פסוק כז

ויהי בזאת קצף על ישראל - מאותו קצת שמנה היה קצף על ישראל לפי שעלה במחשבתו למנות כל ישראל לעבור על הפסוק אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ וגו' (בראשית יג) ולעבור הפסוק הבט נא השמימה וגו' (שם /בראשית/ טו):

בראשית פרק יג פסוק טז ושמתי את זרעך בעפר הארץ אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ גם זרעך ימנה :

בראשית פרק טו פסוק ה ויצא אתו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך :

(8) רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ד הלכה ד

ולמה מונה המניין שהסכימו עליו על האצבעות שהוציאו ולא היה מונה על האנשים עצמן לפי שאסור למנות ישראל אלא על ידי דבר אחר שנאמר ויפקדם בטלאים.

(9) דברי הימים א פרק כא

(א) ויעמד שטן על ישראל ויקט את דויד למנות את ישראל : (ב) ויאמר דויד אל יואב ואל שרי העם לכו ספרו את ישראל מבאר שבע ועד דן והביאו אלי ואדעה את מספרם : (ג) ויאמר יואב יוסף יקנך על עמו כהם מאה פעמים הלא אדני המלך כלם לאדני לעבדים למה יבקש זאת אדני למה יהיה לאשמה לישראל : (ד) ודבר המלך חזק על יואב ויצא יואב ויתהלך בכל ישראל ויבא ירושלים... : (ז) וירע בעיני האלהים על הדבר הזה וידבר ה' את ישראל : (ח) ויאמר דויד אל האלהים חטאתי מאד אשר עשיתי את הדבר הזה ועתה העבר נא את עוון עבדך כי נסכלתי מאד : (ט) וידבר יקנך אל גד חזה דויד לאמר : (י) לך ודברת אל דויד לאמר כה אמר יקנך שלוש אני נטה עליך בחר לך אחת מהנה ואעשה לך... : (יג) ויאמר דויד אל גד צר לי מאד אפלה נא ביד יקנך כי רבים רחמיו מאד וביד אדם אל אפל : (יד) ויתן יקנך דבר בישראל ויפל מישראל שבעים אלף איש : (טו) וישלח האלהים מלאך לירושלם להשחיתה וכהשחית ראה יקנך וינחם על הרעה ויאמר למלאך המשחית רב עתה הרף ידך ומלאך יקנך עמד עם גרון ארנו היבסי : ס

(טז) וישא דויד את עיניו וירא את מלאך יקנך עמד בין הארץ ובין השמים וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלים ויפל דויד והזקנים מכסים בשקים על פניהם : (יז) ויאמר דויד אל האלהים הלא אני אמרתי למנות בעם ואני הוא אשר חטאתי והרע הרעותי ואלה הצאו מה עשו יקנך אלהי תהי נא ידך בי ובבית אבי ובעמך לא למגפה : ס (יח) ומלאך יקנך אמר אל גד לאמר לדויד כי יעלה דויד להקים מזבח ליקנך בגרון ארנו היבסי :

(10) רמב"ן שמות פרק ל פסוק יב

ומפני שלא נתפרש כאן אם היא מצות דורות, או לשעה למשה במדבר, טעה דוד ומנה אותם בלא שקלים, והיה הנגף בהם, והתודה עליו, ויאמר דוד אל ה' חטאתי מאד אשר עשיתי :

(11) רמב"ן במדבר פרק א

...ואם אולי טעה דוד, למה לא עשה יואב שקלים, והיה דבר המלך נתעב אצלו והוא אמר לו למה יבקש זאת אדני למה יהיה לאשמה לישראל (דהיי"א כא ג), ולמה

לא ימנם בשקלים שלא יחטא. אבל כפי דעתי היה הקצף עליו בעבור שמנאם שלא לצורך, כי לא היה יוצא למלחמה ולא עושה בהם דבר בעת ההיא, רק לשמח לבו שמלך על עם רב... וראיתי במדבר סיני רבה (ב יז), ר' אליעזר בשם ר' יוסי בן זמרא אמר, כל זמן שנמנו ישראל לצורך לא חסרו, שלא לצורך חסרו, איזה זמן נמנו לצורך בימי משה ובדגלים ובחלוק הארץ, שלא לצורך בימי דוד:

(12) קיצור שולחן ערוך סימן טו סעיף ג

צריכין ליזהר, שלא למנות את האנשים לגלגלותם לידע אם יש מנין, כי אסור למנות את ישראל לגלגלותם, אפילו לדבר מצוה, דכתיב וישמע שאול את העם ויפקדם בטלאים. ונוהגין למנותם באמירת הפסוק הושיעה את עמך וגוי' שיש בו עשרה תיבות.